

De vaste commissie voor Financiën heeft op 15 februari 2017 een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Financiën over zijn brief van 16 december 2016 over de follow-up van de toetredingsbrief (Kamerstuk 32 013, nr. 142).

De voorzitter van de commissie,
Duisenberg

De adjunct-griffier van de commissie,
Bartman

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief met de follow-up van de toetredingsbrief. De leden van de VVD-fractie willen meer nieuwe toetreders, meer concurrentie en meer diversiteit in de Nederlandse financiële sector. Dat kan leiden tot lagere tarieven, hogere kwaliteit en meer service voor consumenten en bedrijven. Het kan sneller, simpeler, beter en goedkoper. De leden van de VVD-fractie hebben daar afgelopen tijd veel voorstellen toe gedaan, onder meer in het Actieplan FinTech.

De leden van de VVD-fractie zijn blij dat de Minister en de toezichthouders dit nu hebben opgepakt met de regulatory sandbox, een duidelijker vergunningsverleningsproces, deelvergunningen (bankvergunning light) en proportionaliteit regelgeving. Voor de leden van de VVD-fractie geldt echter wel «the proof of the pudding is in the eating». Een andere manier van denken en werken en een andere houding is niet zomaar voor elkaar. Het moet nu ook nog waargemaakt worden. Het is mooi om te lezen dat al meer dan 100 partijen de weg gevonden hebben naar de InnovationHub.

Kan de Minister toezeggen dat er eind 2017 een terugkoppeling plaatsvindt aan de Tweede Kamer over de voortgang, de resultaten en ook over de ervaringen van bedrijven met de aanpassingen? Zo nee, waarom niet?

«Maatwerk voor Innovatie» gaat natuurlijk uit van de huidige wet- en regelgeving en de ruimte die daarin zit. Het kan natuurlijk zo zijn dat er dan toch nog tegen grenzen wordt aangelopen, die toetreding, innovatie of concurrentie belemmeren. Kan de Minister toezeggen dat er ook gekeken gaat worden waar wet- en regelgeving onredelijk of onnodig knelt (zowel nationaal als op EU-niveau) en eigenlijk aangepast zou moeten of kunnen worden en dat dit teruggekoppeld wordt bij de hiervoor gevraagde terugkoppeling eind 2017 en daarna in de jaarlijkse wetgevingsbrieven van De Nederlandse Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM)? En dat de inzet dan is om de wet- en regelgeving aan te passen, natuurlijk alleen als dit verantwoord is? Zo nee, waarom niet?

De Minister heeft eerder toegezegd om de vrijstellingsgrens van de prospectusrichtlijn op te hogen van 2,5 miljoen euro naar 5 miljoen euro. Dit kan ervoor zorgen dat het midden- en kleinbedrijf (mkb) makkelijker en goedkoper financiering kan krijgen in de vorm van mkb-aandelen en -obligaties. Dit kan al binnen de bestaande prospectusrichtlijn. Wanneer gaat het kabinet dit nu concreet implementeren?

De leden van de VVD-fractie lezen dat DNB en de AFM een aantal criteria hebben geformuleerd waaraan moet worden voldaan voordat men in aanmerking komt voor «Maatwerk voor Innovatie». Hoe werkbaar zijn deze criteria voor de bedrijven? Met name het eerste criterium dat het innovatief concept bij moet dragen aan de doeleinden van de financiële toezichtwetgeving. Natuurlijk moet het niet zorgen voor bijvoorbeeld instabiliteit van het financiële stelsel. Maar dat is wat anders dan dat het moet bijdragen aan de stabiliteit van het financiële stelsel. Kan de Minister hier een nadere uitleg geven wat er precies bedoeld wordt? Hier wreekt zich wat de leden van de VVD-fractie betreft dat de toezichthouders nog steeds niet, net als in bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk, ook als doelstelling hebben het bevorderen van concurrentie, nieuwe toetreders en innovatie.

Verder wordt in het tweede criterium genoemd «in redelijkheid niet kan voldoen». De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat de regel nooit een doel op zichzelf kan zijn en dat het altijd gaat om het achterliggende doel dat je wilt bereiken met behulp van die regel. En als dat doel gewoon bereikt kan worden op een andere manier, de regel dus feitelijk niet correct is. Met dit criterium lijkt de regel wel enigszins het doel te worden. Kan de Minister hier een nadere uitleg over geven? Wat wordt verstaan onder «in redelijkheid»?

Het is volgens de leden van de VVD-fractie goed dat er sowieso gekeken wordt naar een «exitplan». Hoe complex is dit voor bedrijven? En hoe wordt hierbij gekeken naar proportionaliteit?

De leden van de VVD-fractie zetten zich al langere tijd in voor de proportionaliteit van de wet- en regelgeving. Het is goed dat de Minister zich hier ook voor inzet. Waarom wil de Minister dan niet de vrijstellingsgrenzen in de wet- en regelgeving evalueren, zoals voorgesteld in het Actieplan FinTech van de VVD-fractie, en indien verantwoord de vrijstellingsgrenzen omhoog bijstellen? Wat is daarop tegen?

Voor bedrijven is het belangrijk dat het vergunningsverleningsproces duidelijk is. De beslistermijn van de bankvergunning wordt nu verdubbeld en meer in lijn gebracht met de reële beslistermijn. De leden van de VVD-fractie kunnen dit billijken, mits dan ook in de praktijk de doorlooptijd van de vergunningen uiteindelijk korter wordt. De Minister heeft toegezegd dat dit gemonitord gaat worden. Wanneer is daar een eerste terugkoppeling van te krijgen?

Alternatieve financieringsvormen, zoals kredietunies en crowdfunding moeten volgens de leden van de VVD-fractie dezelfde mogelijkheden krijgen als banken bij garantieregelingen. In hoeverre is dit nu daadwerkelijk het geval?

De Minister heeft de heer Vermeend aangesteld als FinTech-ambassadeur. Wat zijn de bevindingen van de FinTech-ambassadeur tot nu toe en wat zijn zijn aanbevelingen? In hoeverre gaat de FinTech-ambassadeur ook rapporteren? En zo ja, wanneer dan?

Eind 2016 heeft het Centraal Planbureau (CPB) de policy-brief gepubliceerd «De toekomst van de Nederlandse financiële sector: FinTech en regulering». Kan de Minister een reactie geven op deze policy-brief?

De leden van de VVD-fractie lezen dat DNB op dit moment kijkt naar een nieuwe alternatieve mogelijkheid voor het initiatief Depositobank. Wanneer kan hierover meer duidelijkheid zijn?

De stappen van de AFM en DNB moeten gericht zijn op zowel bestaande als nieuwe spelers, maar de leden van de VVD-fractie lezen dat de brief aan het einde vooral gericht is op nieuwe spelers. Kan de Minister aangeven hoe de stappen van de AFM en DNB op beide soort spelers gericht worden?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de follow-up op de toetredingsbrief. Wel hebben zij nog enkele vragen.

De leden van de PvdA-fractie lezen dat er binnen de kaders van de Europese wetgeving gehandeld moet worden om maatwerk te kunnen bieden. Zij vragen in hoeverre en op welke vlakken Europese wetgeving deze ruimte biedt. Ook lezen deze leden dat een voorwaarde voor het aanbieden van maatwerk is dat er bijvoorbeeld sprake moet zijn van

onnodige belemmeringen van bestaande wetgeving. Zij vragen de regering voorbeelden te geven van onnodige belemmeringen.

De leden van de PvdA-fractie vragen hoe het kabinet de voorgestelde samenwerking tussen de Autoriteit Consument & Markt en de Autoriteit Persoonsgegevens met de InnovationHub ziet.

De leden van de PvdA-fractie lezen dat het kabinet gezocht heeft naar manieren om het concept van een depositobank vorm te geven. Kunnen de leden van de PvdA-fractie uit de opmerking van het kabinet over de juridische onverenigbaarheid van de eisen van de depositobank opmaken dat het kabinet dit concept als onhaalbaar beschouwt? In hoeverre ziet het kabinet mogelijkheden om op Europees niveau aanpassingen te verrichten opdat belemmeringen voor de depositobank worden weggenomen? Kan het kabinet meer inzicht verschaffen in het nieuwe alternatief dat DNB op dit moment onderzoekt voor de depositobank? Welke belemmeringen voor een depositobank ziet het kabinet op het vlak van het monetair beleid alsmede het financieel stelsel? De leden van de PvdA-fractie lezen dat op dit moment onderzoek wordt gedaan door de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) naar alternatieven of verbeteringen voor het huidige geldscheppingsstelsel. Deze leden vragen of in dit onderzoek ook expliciet meegenomen kan worden wat de mogelijkheden zijn voor het invoegen van een depositobank. Daarnaast zouden zij graag een nadere beschouwing zien van wat een dergelijke instelling zou betekenen voor het functioneren van het huidige geldscheppingsstelsel, en bijvoorbeeld de risico's die dat oplevert.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de fractie van de SP hebben met interesse kennisgenomen van de follow-up toetredingsbrief van de Minister van Financiën over de toekomst van de financiële sector. Naar aanleiding van deze brief leven er bij deze leden nog enkele vragen.

De leden van de fractie van de SP vragen de Minister naar de eerste ervaringen van de InnovationHub. Al meer dan 100 partijen hebben de weg naar de InnovationHub weten te vinden. Wordt de tevredenheid van deze partijen ook gemonitord? Zo ja, zijn partijen tevreden over de InnovationHub? Zo nee, waarom niet?

Door veranderende businessmodellen in de financiële sector kunnen aanpassingen in de huidige toezichtomgeving noodzakelijk zijn, zo valt te lezen in de brief van de Minister. Hierbij zou «om ook op de lange termijn het nationale toezichtkader innovatiebestendig te laten zijn», het huidige toezichtkader mogelijk aangepast moeten worden. Zou de Minister voor de leden van de fractie van de SP uiteen kunnen zetten waar de schoen knelt? Op welke specifieke punten moet het huidige toezichtkader mogelijk worden aangepast?

Ook lezen deze leden dat er nog steeds naar mogelijkheden wordt gezocht om de depositobank gestalte te geven binnen het huidige geldende Europese juridische kader.

Heeft de Minister, al dan niet samen met DNB, ook gekeken naar mogelijkheden voor wetswijziging om een depositobank mogelijk te maken? Zo ja, wat zijn hier de concrete uitkomsten van? Zo nee, waarom niet?

De leden van de fractie van de SP vragen of het klopt dat bij de a-variant van de opt-in regeling de combinatie depositogarantiestelsel + Target 2 gemaakt kan worden. Verder vragen zij of het mogelijk is om bij de b-variant (aantrekken van publieke gelden) van de opt-in vergunning de

combinatie depositogarantiestelsel + Target 2 mogelijk te maken? Zo nee, wat zijn de bezwaren hiertegen?

Kan de Minister verduidelijken of het alternatief dat DNB op het moment beziet, ziet op een alternatief dat als doel heeft een dienst te leveren zonder kredietrisico, of dat het alternatief ziet op het leveren van een dienst met een zo laag mogelijk risico? Wanneer zal DNB naar verwachting rapporteren over dit alternatief?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief over de toekomst van de financiële sector.

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat er nog te weinig concurrentie is in de bankensector, de Nederlandse markt wordt gedomineerd door drie grote banken. Hoge leenrentes en lage spaarrentes, als gevolg van minder concurrentie, gaan ten koste van de consument en het bedrijfsleven.

Het moet mogelijk worden om een bankrekeningnummer inclusief alle bijbehorende klantdata te behouden bij het overstappen naar een andere bank. Op die manier kunnen consumenten en ondernemers makkelijker overstappen, als ze ontevreden zijn. Met name kleine ondernemers zijn nu sterk afhankelijk van hun huisbank. Zij zouden dezelfde bescherming moeten krijgen in de wet als consumenten, zodat zij erop kunnen vertrouwen dat banken in hun belang handelen. Niet alleen de klanten moeten banken uitdagen. Ook nieuwe spelers moeten de ruimte krijgen om de gevestigde orde uit te dagen. Technologische innovatie in de financiële dienstverlening (FinTech) biedt nieuwe mogelijkheden. Toetreding van FinTech-start-ups kan de diversiteit van de financiële sector vergroten, waardoor de afhankelijkheid van de sterk geconcentreerde bankensector minder wordt. Daarom zijn de leden van de D66-fractie positief over de houding van de Minister maar ook van de AFM en de DNB die zich inzetten om FinTech-initiatieven mogelijk te maken. Ook vinden de leden het goed dat er een ruime consultatieperiode is geweest voor partijen voor de Wet op het financieel toezicht.

De leden van de D66-fractie zijn dan ook positief over de opgezette InnovationHub. Zij lezen dat er al meer dan 100 partijen de weg hebben weten te vinden naar deze InnovationHub. Kan de Minister toelichten of deze partijen ook tevreden zijn over het functioneren van deze InnovationHub? Zijn zij geholpen door dit nieuwe loket? En kan de Minister toelichten met welke vragen deze partijen bij dit loket aankloppen? Welke wet- en regelgeving zijn volgens deze partijen knellend voor hun initiatieven? Gaat het hier om wet- en regelgeving waarvan van tevoren al verwacht werd dat dit een knelpunt was of gaat het ook om andere regelgeving dan verwacht?

Bij kleinschalige initiatieven zijn de publieke risico's kleiner en is er ruimte voor een zogenaamde bankvergunning light en kleinschalige experimenten. Waar grootbanken in het belang van klanten willen innoveren, kan de toezichthouder hen ook ruimte geven. De leden van de D66-fractie vinden het daarom goed dat de mogelijkheid van een deelvergunning bestaat en ook in de praktijk gebruikt wordt. Kan de Minister toelichten hoe vaak deze deelvergunning wordt ingezet en in welk deel van de gevallen het gaat om een, naar verwachting, permanente deelvergunning? En hoe wordt er ruimte gegeven en maatwerk geleverd aan grootbanken die willen innoveren in het belang van hun klanten? Kan de Minister hier enkele voorbeelden van noemen?

De leden zien het belang dat er ook op Europees niveau meer ruimte komt voor proportionaliteit waarbij kleine innovatieve spelers meer ruimte en flexibiliteit krijgen, omdat zij onmogelijk zouden kunnen voldoen aan bepaalde eisen en voorwaarden. Kan de Minister toelichten wat de inzet is van Nederland om deze flexibiliteit te vergroten binnen de Europese juridische kaders? De leden zien een mogelijkheid om hier sterk op in te zetten met de Nederlandse rapporteur in het Europees parlement. Deelt de Minister deze mening?

De leden van de D66-fractie willen een bankensector met gezonde concurrentie, maar die concurrentiestrijd moet er niet toe leiden dat banken uiteindelijk toch weer te grote risico's nemen. De leden delen dan ook de mening dat er een waarborg moet zijn voor de risico's bij het falen van de onderneming. De exitplannen kunnen hier aan bijdragen. De leden vragen de Minister ook toe te lichten wat de ervaringen zijn met de exitplannen, hebben er al gevallen voorgedaan waarbij de exit strategie toegepast moest worden in praktijk? En zo ja, wat zijn hiervan de bevindingen?

De leden van de D66-fractie willen Nederlanders de keuze geven om ook te kunnen sparen bij een instelling die het geld puur digitaal voor hen bewaart. De leden begrijpen van DNB dat voor het uitvoeren van het business model van een depositobank een wetswijziging nodig is. Welke wetten moet hier exact voor worden aangepast en is de Minister bereid dit te doen? Kan de Minister toelichten waarom wel of niet?

De leden lezen dat het opzetten van een full reserve depositobank, conform de wensen van het burgerinitiatief «Ons Geld», nog andere juridische knelpunten kent. Zo lezen de leden dat een bankvergunning noodzakelijk is om toegang te krijgen tot Target2 en dat voor een bankvergunning deelname aan het depositogarantiestelsel nodig is. Hoe zou dit knelpunt opgelost kunnen worden en is de Minister daartoe bereid?

De leden van de D66-fractie delen de mening dat ook bij deze vorm waarborgen ingebouwd moeten zijn voor eventuele risico's die de bank, ook zonder kredietrisico's, toch loopt. Het is daarom goed om te bekijken hoe exitplannen, maar mogelijk ook andere waarborgen, hieraan bij kunnen dragen. Kan de Minister toelichten of het klopt dat het rapport van de WRR ook specifiek en uitgebreid in zal gaan op de vormgeving van de depositobank? Zal hier ook gekeken worden naar de mogelijke waarborgen die ingezet kunnen worden? Wanneer verwacht de Minister dit rapport?

II. Reactie van de Minister